Ч. 47. Середа 5. березня 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39
РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Administration; Reichsstrasse 34.
Schriftleitung; Orzeszkowagasse 7.

ПЕРЕДПЛАТА в краю і закордоном
місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки — 2 зол.
5 чеських корон — 1 зол.

Дії нім. летунства на морях

БЕРЛІН, 4. III. — **Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:**

Дня 2. III. увійшли **до Болгарії** німецькі війська. Про те повідомив надзвичайний комунікат з 2. III. Німецькі війська ввійшли до Болгарії для забезпеки в звязку з відомими засобами Анґлії у південно-східній Европі й після попередньої згоди уряду царства Болгарії. **Болгарське населення сердечно вітало німецькі війська, що входили до Болгарії.**

Один німецький підводний човен повідомив про затоплення ворожого кораблясистерни, містоти **9.000 тон.**

Без огляду на несприятливі атмосферичні умовини, німецьке летунство переводило стежні лети над **Анґлією,** в напрямі шотляндських островів і над морем. 2. III. німецькі літаки затопили біля гирла каналу св. Юрія один торговельний корабель, містоти **2.000 тон** і ушкодили один більший торговельний корабель. Одночасно німецькі бомби поцілили бараки в одному з воєнних таборів.

На захід від **Гебридських островів** німецькі далеколетні літаки спричинили затоплення одного торговельного корабля, містоти **10.000 тон,** поцілили бомбами й поважно ушкодили інший великий корабель.

Поодинокі боєві літаки бомбардували минулої ночі важні військові обекти **в Лондоні,** як також уладження двох британських пристаней над Каналом.

У північній Африці німецькі боєві літаки вдатно бомбардували портові уладження **у Тобруці,** скупчення військ, кольони вантажників і похідні табори біля **Аджедабії.** Підчас летунських боїв над **Мальтою** ворог втратив один ловецький літак.

Ворожі летунські атаки на німецькі торговельні кораблі на **Північному Морі** заломилися в запоровому вогні охоронних віддилів. При тій нагоді німецька артилерія фльоти зістрілила один ворожий літак.

Успіхи італ. підводних човнів і літаків

РИМ, 4. III. — **Головне Командування Італійських Військ подає:**

На **грецькому фронті** італійські літаки бомбардували ворожі бази, оборонні становища та зосередження військ.

Ловецькі літаки німецького летунського корпусу зістрілили в летунських боях над **Мальтою** один літак типу Гюрикен.

У північній Африці німецькі літаки вдатно заатакували портові обекти **в Тобруці,** зосередження військ, кольони вантажників та табор під шатрами біля **Аджедабії.**

Ворожі панцирні самоходи намагалися наблизитися до **Джярабубу,** але мусіли втікати внаслідок успішної протиатаки італійських військ.

Майже від місяця ворог облягав невеличку залогу італійських військ **у Куфрі.** Безнастанні атаки переважаючих сил ворога перемогли італійську залогу. Частині італійських військ вдалося пробитися крізь перстень ворожих військ і вернутися до італійських становищ.

Підчас боїв, що їх метою було завоювати остров **Кастельроссо,** прийшло до завзятих артилерійських дій між італійськими торпедовцями й одиницями ворожої воєнної фльоти.

Один зі швидких італійських човнів та один контрторпедовець перевели вдатну атаку торпедами на дві ворожі одиниці. Тоді, коли ворог намагався висадити свої війська на острові, італійська бомба середнього калібру поцілила одну ворожу морську одиницю. Всі італійські одиниці вернулися без ніяких шкід до своїх баз. Кількох членів їхньої залоги ранили.

У східній Африці стежні й артилерійські дії.

На **Середземному морі** італійські торпедові човни спричинили затоплення двох ворожих підводних човнів.

Один з італійських підводних човнів, що діють на **Атлянтійському океані,** затопив 3 ворожі кораблі, загальної містоти **20.000 тон.** Зґаданим човном проводить капітан фльоти Альберто Джіованніні.

—o—

Голосування в Румунії

БУКАРЕШТ, 4. III. — В цілій Румунії відбулося голосування населення, що таким чином мало змогу виявити свій погляд на теперішню форму влади, а саме, чи є проти, чи за урядом ґен. Антонеску. Цей плебісцит, як виходить із дотеперішніх звідомлень, виявив повну перевагу тих, що голосували за теперішнім урядом. Багацько було таких місцевостей, де не впав ні один голос проти, а приблизні підрахункі голосів подають на **1,164.600** голосуючих: **за 1,130.045,** а тільки **1.555 проти.** В самій столиці держави, Букарешті, голосувало **за 135.422, проти 166,** значить, ледви один на тисячу не погоджується в Румунії з владою ґен. Антонеску. Ця блискуча перемога ґен. Антонеску, виявляє наглядно вдоволення румунського населення теперішнім режімом, який дає запоруку мирної праці в розбудові нової Румунії, надії на краще завтра під верховодством заслуженого і загально шанованого провідника, ґен. Антонеску.

Підчас цього голосування ґен. Антонеску сам, в цивільному одязі, заходив до льокалів, де це голосування відбувалось, та цікавився і слідкував за його перебігом, притому мав нагоду розбалакувати з поодинокими громадянами, які виявляли свої погляди на теперішню владу, чи справи держави, не знаючи вдійсності з ким говорять, а тому говорили все щиро й отверто. Знову ж там, де відкрив хтось тайну, що це сам ґен. Антонеску, його вітали бурхливими окликами, даючи щирі вияви пошани й любови провідника народу.

Преса як культурно-освітній засіб

Коли говорити про вагу преси в культурно - освітній праці, коли домагатися від культурно - освітніх товариств допомоги при поширенні українських часописів, можна деколи стрінутися зі скептичною завагою: чи справді преса має якесь поважніше культурно-освітнє значіння? „Ось — мовляв — візьміть пересічне число якогонебудь часопису: на 8 сторінок хоч 1 припадає на оголошення, 2—3 на вістки із закордону і т. д., а не більше ніж 1 на статті з освітнім чи виховним змістом. Коли б замість часопису видати книжечку, можна б мати за тих самих 30 сотиків брошурку з 32 сторінками, на 100% виповнену освітньо-виховним матеріялом. Чи не було би з того більше хісна?"

Дозволимо собі твердити, що ні. В першу чергу книжечка з тою самою кількістю паперу, що число часопису, коштувала б мабуть поважно дорожче. Книжку мусить заплатити читач сам — часопис лиш частиню, бо поважну частину коштів накладу покривають фірми, що містять оголошення. У господарсько розвиненій країні добре зорганізований часопис черпає більшу частину доходу з оголошень і часто продає число нижче коштів самого паперу. Завдяки оголошенням там преса дуже дешева, тим самим доступна для якнайширших мас. Фірма, що дає оголошення до преси — це не інтруз, який забирає місце статтям, але добродій, який „фундує" нам дешеву лектуру, маючи одночасно той великий зиск, якою є реклама.

Друге: часопис, як періодичне видання, притягає читачів до себе. Читач, зокрема в поважнішому віці, так привязується до того щоденного гостя, як до свого фотеля чи пиджака. Відомий тип старого галицького священика, що кожного дня з тугою вичікував листоноша з „Ділом" і точно перечитував ціле число, „від кінця", починаючи від некрольоґів, кінчаючи на передовиці. Через той довголітній контакт витворюється між читачем і часописом атмосфера довіря. Читач вірить своєму старому другові, приймає як доґму все, що там написане. У тому й лежить сила преси, яку з таким успіхом надуживало міжнародне жидівство в демоліберальному устрої. До думок, висловлених у книжці, ставиться такий старий читач часто скептично: хто — мовляв — знає, хто такий автор, чи можна йому „вірити на слово?" Зате все, що надруковане в „його" часописі — для нього освячене авторитетом редакції.

Третє: не кожний, хто купує часопис, купить книжку. Напр. протиалькогольні видання мають ту хибу, що... їх не купують ніколи пяниці ані навіть помірковані консументи алькоголю. Навпаки, протиалькогольну статтю в часописі прочитає і людина, яка купує часопис з цілком інших мотивів — напр., щоб довідатись про воєнні події. Прочитає телеґрами — а тоді поволі береться до статтей, бо український читач має ту цінну перевагу над західним, що на-

загал перечитує часопис „від дошки до дошки". Значить — у часописі можна „перепачкувати" освітньо-виховний матеріял до людей, які тими справами не цікавляться. Часопис — це троянський кінь, яким можна здиратися до найсильніших твердинь назадництва.

Преса має ту цінну прикмету, що її купують не лише „з ідейности" чи „з громадського обовязку" — а й з різних інших, куди скромніших спонук. Один шукає в часописі в першу чергу белетристики, другий популярно наукових статтей, третій гумору (зокрема кожний добрий фейлетоніст має когорту вірних прихильників) і т. д. На погоні за того роду всячиною опирають свій успіх на Заході ілюстровані маґазини, у нас — календарі. Але атракційним моментом, прикметним виключно для преси, є інформація.

Всі ми внуки Еви, всі маємо вроджену більшу чи меншу дозу цікавости. Цю загальнолюдську прикмету стрічаємо так само у жінки, яка любить послухати спліточку про сусідку, як і в її поважного чоловіка, що з увагою читає телеграми в часописі. Якого роду інформація має найбільший успіх? У неспокійні часи, як наші, коли рішається доля Европи, народу, кожного з нас — у такому часі всю увагу зосереджує на собі фронт та дипльоматія. Але ніякий добре редаґований часопис не може обмежуватися до політичної інформації. Раз, що в мертвих сезонах закордонна хроніка нецікава. Друге — що в нормальний час дуже грізним суперником преси є радіо, якому преса не може дорівняти ані щодо темпа, ані щодо різноманітности змісту. Одинокою зарезервованою доменою преси є льокальна інформація.

Не диво, що багаті редакції присвячують тій ділянці стільки уваги, що не жаліють видатків на місцеві кореспонденції ані на телеґрафічну пересилку дрібних місцевих сензацій. Не диво, що більші часописи, розповсюднені по всьому краю, мають по кілька льокальних видань, завдяки чому знаходять доволі місця для льокальної хроніки кожної околиці. І годі так дуже дивуватися нашому читачеві, який у довоєнних часах купував чужий часопис, з якого довідувався про всі актуальні події у свому місті.

Бо з української преси він не міг того довідатися. Наші часописи, назагал незаможні, не мали ані досить редакційних сил на докладне опрацювання льокального матеріялу, ні на відповідну винагороду для дописувачів. Кореспондент, якого одинокою винагородою був часто сам часопис, не шукав цікавої інформації, та й не все умів знайти її. Він ішов по лінії найлекшого опору і писав те, що само попадало в руки. Отже в першу чергу про імпрези. Писав, що на такому то концерті меценас А. виголосив глибокообдуману промову, хор під батутою проф. Б. по мистецьки виконав такі то й такі пісні, 10-літня Оксаночка В. зворушливо віддеклямувала „Мені тринадцятий"; писав також, що по відспіванні національного гимну приявні, піднесені на дусі розійшлися додому.

Меценасові А. мило прочитати, що його промова була глибоко обдумана, професорові Б. — що його батута мистецька, панству В. — що їхня Оксаночка такий многонадійний „вундеркінд". Але кожний інший читач знає згори, що всі промови є глибоко обдумані, що всі хори співають по мистецьки, що всі діти деклямують зворушливо, що тепер в ночі всі льокалі замкнені і тому публика рад не рад мусить у піднесеному настрою йти просто домів. Кожний це знав, тому не читав дописів. Знала це й кожна редакція, тому містила дописи петітом, на передостанній сторінці, коли метрампажеві треба було „шпунту". Спішитися не було чого, бо все одно дописи були неактуальні — кореспондент писав їх часто лиш тоді, коли міг при нагоді передати до Львова.

Так здебільша воно було, так ще подекуди є — але з тим треба боротися. Українська преса мусить діставати цікаву, актуальну інформацію: про громадянське життя, про працю, успіхи та труднощі громадянських установ, про стан національної свідомости та зміни в ньому — про те, що діється в терені, не лише на сцені. До постачання тих живих, скорих інформацій служитиме мережа кореспондентів — по одному при кожному УДК та при кожній Районовій Делеґатурі. Але ті кореспонденти, привязані професійними обовязками, мають обмежену змогу виїздити в терен, тому не виконують як слід свого завдання, коли не дістануть відповідної помочі від тих, що працюють у терені, що мають його постійно на оці — в першу чергу від організаторів культурно - освітнього життя. Постачаючи українській пресі живий інформаційний матеріял, культурні працівники мають змогу нагородити тих, що їм помагають, остерегти шкідників, подати до відома успіхи, заохотити до праці. Преса — цінний помічник в культурно-освітній праці; треба лише вміти самим освітникам нею користуватися.

Б. Галіт.

——o——

День національної жалоби в Еспанії

Вчорашні телеграми принесли вістку, що ген. Франко проголосив день 1. березня **днем національної жалоби** з приводу смерти короля Альфонса XIII-го. На всіх прилюдних будинках в Еспанії замаяли чорні жалібні прапори, спущені до половини щогли, що впродовж трьох днів символізували жаль країни за своїм останнім королем.

*

Яка змінливість людської долі! Коли Альфонс XIII-ий ще як молоденький хлопчина приймав військові паради, еспанці захоплювалися ним і зі справжньою радістю згадували про нього словами: „Ррей сімпатіко" — „Милий король". Коли після перевороту 1931 р. Альфонс XIII-ий виїхав з Еспанії й одного разу прибув до Марсею якийсь еспанський робітник кинувся, щоб побити покійного. В очах тієї людини Альфонс XIII-ий став винуватцем всієї недолі Еспанії, що зі світової імперії зійшла на державу третирядного значіння. І тепер знову повідомляють, що всі еспанські часописи вшанували довгими статтями труд усього життя покійного короля і перш за все зазначували його любов до рідного краю. Але, щоб до цього дійшло — мусіло Еспанію залити море крови. Щойно після того жаху Еспанія визнала заслуги покійного короля.

Політика була би найлекшою ділянкою людської творчости, коли доля держав і націй залежала б лише і тільки виключно від доброї волі та особистого хисту провідників. Але ж цю волю і хист обмежує довгий процес минулого. Пророчистим прикладом цього Альфонс XIII-ий в Еспанії.

Як дерева й як люди, так само й нації і держави мають свою молодість і свою старість. Панування Альфонса XIII-го припало на часи найбільшого упадку Еспанії і як народу і як держави. Процес того занепаду почався дуже давно. Ще тоді, коли на еспанському престолі засів внук Людвика XIV., коли в Еспанію хлинули чужі впливи, чужі ідеї, чужий світогляд і на кінець чужі еспанцям політичні і громадські установи. Рівнобіжно з тим, як висихало джерело власної національної духової творчости, падало значіння Еспанії назовні. Вона втратила не тільки майже всі свої американські кольонії, але англійці обдерли її зі всякого доброго імени великого відкривника далеких суходолів, господаря й адміністратора. Та без огляду на те все там, де панували „кровожадні, темні і фанатичні" еспанці, осталися міліони туземного, червоношкірого індійського населення, а там, де володіли „богомільні і людяні анґльосакси", воно вже зовсім вигибає...

Одночасно ввесь еспанський нарід опановувала зневіра. Тому, коли прийшло до американсько - еспанської війни у 1898 р., нарід віднісся до неї байдуже, хоч це захланні „янкеси" кинулися тоді вибивати останні діяманти зі старої корони „католицьких королів" Еспанії. Не було грошей на війну, мати покійного Альфонса XIII-го продавала особисті дорогоцінности. Ні шляхта, ні духовенство не здрігнулися на поклик королевої-вдови жертвувати на оборону останків тієї імперії, що у ній колись не заходило сонце. Хоч еспанські вояки боролися хоробро, переміг долар. Еспанія втратила острови Філіпіни, Кубу й Порто-Ріко.

У найближчих роках після тієї війни Еспанію залили хвилі сорому, жалю, огірчення і безсилля. Прийшла довга бездіяльність, що зроджувала нудьгу й тугу. А нудьга й туга — як казав великий еспанський фільософ, сьогодні вже також покійний, Міґуель Унамуно — це, побіч голоду, найбільше нещастя людини. Під тим оглядом еспанці дуже вразливі, вони вічно потребують чогось нового. Тому і не дивно, що це якраз з Еспанії вийшли лицарі безнастанних пригод і мандрівок — конкістадори. В Еспанії були дуже часті випадки самогубств із туги, з нудьги. Навіть діти не вільні від цього лиха. Міґуель Унамуно писав в одному свойому творі, що одного дня, коли він увійшов до дитячої кімнати свойого внука, побачив, що дитина розпучливо плакала. Тоді дідо запитав внука: — Чого ж ти плачеш? — Таж довкола повно забавок! — Може ти хорий? Що тебе болить?

На те хлопчина відповів:

— Я плачу, бо мені так скучно, так страшенно скучно!

Як почування одноманітного життя бувало причиною індивідуальних самогубств в Еспанії, так тесаме почуття порожнечі і сірости політичного й громадського еспанського життя довело до довголітнього внутрішнього кипіння і безнастанної завзятої боротьби поодиноких політичних партій і діячів. Тільки на цьому психічному підкладі міг процвітати еспанський анархістичний рух, що бажав за всяку ціну знищення того, що існувало, хоч ніяк не уявляв собі майбутнього. Пок. Лейба Троцький дуже добре схарактеризував еспанських анархістів. Одного разу він запитав їх, чого саме бажають. — Знищити державу! — була їх відповідь. На те Троцький знову питає: — Добре, але хто ж тоді буде дбати, щоби про такі обєкти, як залізниці? — Нам не треба залізниць — відповіли йому еспанські анархісти. — „Ті люди геть збожеволіли" — сказав тоді Троцький. Можна собі уявити, до якого хаосу дійшло в еспанському житті, коли на його овиді появилися різні такі течії, як демократизм, соціялізм, комунізм і большовизм.

У такому духовному стані була Еспанія, коли на її престолі засів 16-літній Альфонс XIII-ий. Він став конституційним монархом у державі, що нею правив парлямент, побудований на анґлійський лад, але серед народу, що не мав анґлійського самоопанування, ні анґлійського реалізму. Як важко уявити собі сполуку анґлійської вогкої мряки, що більшу частину року стоїть над Анґлією з еспанською горячою, що все зісушує на червону глину, так само годі собі було засувати діяння анґлійської парляментарної системи в Еспанії. Як конституційний монарх анґлійського зразку Альфонс XIII-ий став подібний до тореадора у боротьбі з биком на еспанській арені. Тільки тоді тореадор мав звязані на спині руки... І ввесь труд його життя ішов на те, щоб оминути ударів цього розюшеного бика і щоб йому самому не дати розбити свої голови об камяну підмурівку арени.

Як колись, за часів його матери, так тепер, за панування Альфонса XIII-го, ес-

панський нарід не мав найменшого зрозуміння для якоїсь ширшої закордонної політики короля. Тому то справа опанування і приборкання Марока волікліся від кількох літ перед світовою війною, аж до 1926 року. Можна сказати, що коли би не марокканська політика покійного короля, що довела до опанування тієї країни, то Еспанія була б не мала у 1936 р. цього збройного осередка, що почав боротьбу за її визволення і відродження. Тоді, коли військові політикани, кар'єристи і джиґуни оставалися в Еспанії, справжній войовничий і лицарський елемент ішов до Марока. З тієї твердої марокканської школи вийшов і сам Кавдільо Франко й усі його визначні співробітники.

Підчас світової війни Еспанія зберегла завдяки зручній політиці Альфонса XIII-го невтральність і заробила великі гроші на доставах харчів та промислових виробів і важливих сировин. Але одночасно з тим збільшилося число робітничого пролетаріяту по містах, що ставав жертвою анархістів і марксистів. Коли незабаром після війни Европою потрясали різні революційні рухи, вони знайшли свій прихильний відгомін і в Еспанії. Одна частина анархістів — їх називали пістолерос — так розпаношилася, що у білий день на людних вулицях більших міст, особливо Барсельони, з пістолею в руці зводила порахунки зі своїми політичними й особистими противниками. Вершком цього хаосу стало вбивство архиепископа Сараґосси. Тоді то король Альфонс XIII-ий покинув свою ролю конституційного монарха і покликав на голову уряду ґен. Прімо де Ріверу. Він виконував диктаторську владу від 1923 року до 1930 року. Була це наскрізь „ділова" диктатура. Саме за його диктатури Еспанія вкрилася густою сіткою прегарних новітніх шляхів і автострад, у всіх містах повиростали нові великі мешкальні дільниці, у Мадриді почали будову величавого університетського міста, що мало стати прибіжищем для студентів усієї латинської Америки. Навіть еспанські соціялісти доцінювали діяльність Прімо де Рівери й співпрацювали з ним в обєднані професійних союзів. Одним з тих, що тоді підпирали еспанського диктатора був майбутній голова червоного еспанського уряду — Лярґо Кавалеро. На жаль, Прімо де Рівера не вмів досить переконливо представляти вислідів своєї праці і замість підтримки всюди мав тільки самих ворогів. Їм здавалося, що причиною всього зла став король і диктатор. Проти диктатури були і праві і ліві. Як палкий андалюзієць ген. Прімо де Рівера не мав тієї холоднокровности, завзяття і впертости, що її мають мешканці еспанського північного побережжя — нпр. ґен. Франко, уроженець Ферролю у Ґалісії. Тому, змучений 7-літньою боротьбою на всі боки, уступив. Незабаром помер здалека від усякого політичного життя. Відійшов у могилу у францісканській рясі і з чотками в руках.

Тимчасом Еспанія нестримно котилася у провалля. Але провідники еспан. громадянства — особливо інтеліґенція — цього не розуміли. Їм здавалося так, як російським демократам у 1917 р., що вистане тільки перемінити монархію на республику й уся кріза вже буде зліквідована. Тієї своєї мети вони досягли. Альфонс XIII-ий покинув Еспанію, бо не мав ніякої змоги вести боротьби з тією психозою, що тоді опанувала ввесь нарід. Але щойно після його виїзду виявилося, що той мовчазний самітник був чимось у роді стовпа у старій готицькій святині, що підпирав тільки одному місці на середині її склепіння. Н стало його і завалилася вся стеля.

Але, як Альфонс XIII-ий міг видержати повних 29 літ серед цього неспокійного муравлища? Крім високого розуміння своїх королівських обовязків помогла йому його родина, що її любив до безтями і спорт що йому завдячував свій фізичний розвиток і своє життя. Не раз король шукав розваги у божевільно скорій їзді автом коли з притемненими рефлекторами гнався серед темної ночі по бездоріжжях еспанської височини. Іншим разом підчас побуту над морем у Ґалісії залюбки кермував мотоc ровим, або вітрильним човном серед найбільшої бурі, коли слабий човен міг кожної хвилини розбитися об гострі скелі еспанських рріяс — глибоких вузьких заливів у роді фіордів. Хоч про те ніколи не згадував ні словом, Альфонс XIII-ий вмів жити у постійній небезпеці! мк.

Серед „січового" братства

РЕПОРТАЖ ЗІ СХОДИН „СІЧІ" У ВІДНІ.

(Від власного кореспондента).

Відень, лютий 1941.

— Нині пятниця? Так, пане докторе. Обовязково йдемо на „Січ"! — і ми з приятелем замикаємо швидко рахункові книги, перевіряємо ще раз готові посилки, замикаємо маґазин і на вулицю. Вже по шестій увечорі й нам залишається всього півтора години на те, щоб піти до хати, обмитись та переодягнутись. Може, зрештою, пошта щось принесла й зїсти треба. Бо в Січі" треба бути в 8-ій, а коли вийдеш — невідомо.

— Три на восьму вступаю до вас, докторе! — стискаємо собі руки.

Пять хвилин перед осьмою входимо в браму при Банкґассе 2 і вже на партері чуємо гомін з домівки УНО, в якій покищо тиснеться „Січ". „Тисненться", — бо ось відчиняємо двері й ледви входимо в кімнатку. Перше враження: голови, капелюшки, плечі. Потім уже пізнаємо й відклонюємося. І я, і мій приятель, що міг би претендувати до медалі з титулу своєї 20-літньої скитальщини, ми не студенти. Але як не ходити до „Січі", де бе молодість, енергія, захоплення, помисли й, над усе, запорізький сміх? Гамір. Панна Славця, бібліотекарка, невтомно викликує, що замикає за хвилину шафи й „абсолютно" опісля нічого не позичить; касієр відчислює якомусь побратимові решту з банкноту, що ним заплачено вкладку; секретар К. виясняє цілій „компанії", як їм роздобути потрібні для іспиту документи; в куті товариш Н. доказує на пальцях дискутантові, що „так воно не є, пане товаришу, як є, бо річ має свої глибокі основи", а серед цього ярмарку (додаймо, що в кімнатці є ще три товаришки, які тільки що приїхали з Генерал-Губернаторства й довкола кожної, як коло солодкої квітки, малий рій... чмелів) два „політики" читають найспокійніше „Краківські Вісті" й навіть не звертають уваги на те, що їх стиснули й раз-у-раз хтось штуркне. Довкола ж палкі очі, молоді обличчя, густі чуприни й русяві кучері — й усі знайомі, й усі всміхаються та допитують, вірючи ще молодечою наївністю у всевідучість журналіста. Ого, приємно стискати теплі юнацькі руки й малі, півдитячі рученята.

— На „Гриця" прийдете? (це панна Ч.). А в суботу наші вечерниці, будете? (це то-

БОГДАН ЛЕПКИЙ 33)

Крутіж

(Історичні малюнки з часів гетьмана Виговського).

„Богом, живим клянусь, що вдруге з харцизами не піду, щоб вони мені золоті гори обіцяли".

„Поживемо, побачимо. А тепер ти мені про Малин розказуй, тільки, чуєш, не бреши, бо я кумедій і лицедій не люблю. Як бю, то бю направду, а як убю, то також не на жарт".

„Ви мені цього і не згадуйте, — сам бачу".

„Отож і відповідай на мої питання".

„Слухаю".

„Давно у Малині бував?"

„Днів тому десять".

„Що робив там?"

„В одного купця найнявся".

„Щоб послужити часок, роздивитися, де що стоїть, а тоді..."

Тут Босаковський зробив злодійський знак рукою.

Хлопець понурив голову:

„І таке буває".

„То ти, значить, з тих, що в чепці родяться, а на посторонку гинуть".

„Пане мій! Хто з нас знає, яка його смерть чекає?"

„Добре. А чи не чув ти про таку дівчину в Малині, що Марусею Богатьківною її звуть?"

„Сотника Богатька дочка?"

„Еге-ж".

„Або мені позакладало, щоб я про таку красуню не чув. Не тільки чув, але й бачив."

„Де бачив?"

„А в кушніра. Того, що її від харцизів відкупив".

„І тепер вона в нього?"

„Ні, в одному дворі... Її, знаєте, (хлопець озирнувся та голос притишив), схопили, як то часом із гарними дівчатами буває..."

„Кажи де?!" — крикнув Босаковський. — „Чому про це на хуторі нічого не згадував?"

„Мишам у пивниці мав розказувати, чи кому?"

Босаковський мовчав. Він ніби полину напився. Добре, що Борис не чув, бо з Петрусем балакав.

„А як тебе звуть?" — спитав по хвилині.

„Фтерапонт".

„Гум. Так ти із духовних".

„Покійний батько діяконував. Та в молодому віці помер, а мати незабаром за ним пішла".

„Фтерапонт, — гарне імя".

„Смішне".

„А з роду ти як?"

„Безрідний".

„Дивно".

„Діда дитиною знайшли, роду свого не затямив, тому й безрідним прозвали".

„А ти не брешеш?"

„А чому ж би брехав?"

„З привички".

„Буває, що й правду доводиться сказати".

„Тож уважай, добродію, Фтерапонте Безрідний, щоб ти мені правду казав, як батькові син рідний, а то будеш бідний, — зрозумів?"

„Мене по голові не били".

(Далі буде).

...ариш М.). Пане редакторе, збіраю для одного з хорих товаришів „бротмарки", можe маєте зайву? (це невтомна, золота Іриа). І т. д., і т. д.

Відповідаю панні Ч., що грає у драмі Старицького ролю другої дівчини й має великі очі, що обовязково нотуватиму кожне її слово, товаришеві М., що в суботу буде аранжером, обіцяю прийти з цілою плеядою знайомих, Ірині, що всіми і всім журиться (увіть собі: підчас танґа, яке гуляв з нею на вечерницях „Січі", ввесь час турбувалася тим, що „дижурний" на салі і „що там діється в буфеті?") даю з болем серця останні три „фляйшмарки" — і взагалі заворожуюсь цим ярмарком так, що й сам стаю говіркий, молодшаю, чую, як ці „січовики" можуть пірвати з собою своїм розмахом і вервою. Починаю жалувати, що не можу ще раз вписатися, бути ще раз студентом, належати до „Січі" й бути серед них. Але ось з другої кімнати скрипнули двері, хтось скрикнув „прошу на салю" — й бачите, що й друга кімната повна. Товариство посунуло до найбільшої, пішло лавою поміж крісла. Крізь відчинені двері видно докладно сцену. Голова „Січі", Богдан Лончина, тримає руку на дзвінку, обіч за столом на сцені сидить секретар „Січі". Гамір знову. Дзвінок. 15 по восьмій.

Гашу папіроску й входжу на салю. Це теж щось варте: всі крісла „забиті", дай, Боже, кожному театрові так. Сидять, як сиділи в школі, як сидять на викладах. 113 студентів і всі члени „Січі". Я й мій приятель — тільки й гостей.

Тепер киньмо на хвилину салю, де саме голова „Січі" вітає приявних та обговорюватиме фахові студентські справи. Не обговорюватиму теж конкретно викладу, що прийде опісля. Так воно що-пятниці: офіційна частина, реферат і дискусія. Який реферат? Відсилаю цікавих до сухого звідомлення з діяльності „Січі" за минулий півмеестр, що був недавно у „Кр. Вістях" та яким „січовики" можуть гордитися. Хочу тільки зазначити, що реферати йдуть плянново (саме тепер є основні з україннознавства) і що я вже чув кілька справді цікавих, з оригінальним, хоч і річевим підходом. А т. зв. „фахові справи" після короткого fоглядy адміністраційних та допомогових актуалій обертаються завсіди довкола одного: що й як ще зробити, щоб „Січ" відповідала своїй ролі в сучасному, чим і ким помогти УНО-ві в його праці. Не проста це справа, коли порядкується кількаситячну бібліотеку, коли за плечима репрезентативний український вечір в „Німецько-чужинному студентському клюбі", де є представники 22-ох народів, коли „січовики" — основа хору, драматичного гуртка й майже усіх секцій УНО. Не проста ще й тому, що й учитись треба, й найважніше — допомогти тим ,які мусять „хоч би що" бути в Відні та студії скінчити. **Це не жарти, коли на 113 членів „Січі" тільки 21 має стипендії, а вдруге стільки ж потребує її негайно, уже.** Ось таки того вечора, про який пишу, чув **від трьох, що мусітимуть виїхати, хоч одному до диплому зі світової торговлі потрібно ще тільки місяць побути, а двом іншим по три місяці.** Та хіба вони кажуть кому про це? Якщо кажуть, то це вже крапка. Знають з членів „Січі" таких, що живуть, як пустельники-аскети, не по-людськи скромно й суворо. І таких знову, що до снігу ходять, ґазети розносять, в барах ночами працюють, пляшки в аптиках миють. Ці не жалуються. Жалуються тільки: „Як воно нас жахливо томить, чорт би його взяв, просто годі вважати опісля на викладі..."

Чи знаєте ви молодь ще якого народу, що в таких умовинах працювала б над собою, що йшла б розбита працею просто з вулиці чи варстату до університетської салі? І чи не матимете респекту, коли подумаєте, що — оце Вам „Січ": 33-х медиків, 28 торговельників, 13-х фільософів, 9-х техніків, 8-х фармацевтів, 7-х агрономів, 6-х правників, 5-х музиків, 2-х ветеринарів? Ви знаєте, яка це кадра вийде за рік-два, пять, коли оці, що тут на салі, стануть за свої рідні варстати, озброєні не тільки в науку тієї висоти, яку вона має в Відні, але й у ту західню культуру ззовні й унутрі, якої осередком без конкуренції був і є Відень? І ще, прошу: на одних з попередніх сходин скромненький реферат студента Д. відмітив історію „Січі". Так, історію. Це товариство — ровесник „Просвіти", 73 роки праці має за собою. Три такі статті треба б, щоб вичислити лише сухо працю „Січі" за ці 73 роки, окрема одна була б реєстром дуже визначних постатей нашої історії, політики й культури, що перейшли громадянський вишкіл у цій установі.

Та — вернімось на салю. Оце вже по рефераті. В дискусії впали знову проєкти й завваги. Слухаю й дивлюся по салі. Знаю майже всіх „січовиків", крім тих, що приїхали недавно й з якими швидко буду теж жити, як з братами. А тамтих знаю: носили ми спільно столи й лавки, прикрашували салю, тримали ґардеробу, їли в „дешевій" скромний обід, кидали сніг, читали в „Німецько-чужинецькому студ. клюбі", де наші мають найкращу марку й журилися разом та разом жартували. По козацьки. Все в міру, все — з серцем, без пози.

І ось сходини скінчилися. На завтрішнє свято УНО зголосилися добровільно впорядчики й „декоратори" салі. Голова подякував за приявність і коло нього тепер на сцені, як коло колодязя: глитно. Кожний має ще якусь справу. А решта? Ясно, що сині, чорні й карі очі членок „Січі" мають свій чар і їм можна по сходинах присвятити трохи часу, можна до них усміхнутися й заморгати. А ось нечаяно зпід сцени вириваються тони фортепяну й я вже знаю: це товариш М., або товаришка Ч. Бачу вже, як в цей бік пішов Б. і М. — „музичники-співаки". Ого! За хвилину є вже й пісня. І яка пісня! Ви, що маєте чола нахмарені — я хотів би, щоб ви цю пісню почули. Вам справді серце б скоріше забило надією в наше завтра і вірою, що ми — велика, міцна, здорова й культурна нація.

...Скінчилося. Виходять. Одні до хати, другі до снігу, до барів. Треба ж. Чого сюди приїхали, як не пробиватись проломом?

Пропаґандивна стаття?. — спитаєте. Ні. Знаю, що більше є таких „Січей" в Европі, тільки інакше вони називаються. Відмічую тільки одну сторінку життя, яку пишуть ясно, вперто, по юнацьки й по козацьки наші хлопці, буйні й чудові дівчата-студентки.

Анатоль Курдидик.

Телеґрама короля Бориса до Фірера

БЕРЛІН, 4. III. — Його Царська Величність — цар Болгарії Борис III. переслав канцлерові Гітлерові таку телеґраму:

„Глибоко зворушений, дякую Вашій Ексцеленції за сердечний привіт, що Ви його переслали з нагоди приступлення Болгарії до пакту трьох великодержав. Він став для обох наших країн новою основою приязни. Прошу Вашу Ексцеленцію прийняти при цій нагоді мої найсердечніші побажання особистого щастя й щасливого майбутнього для великого німецького народу".

Побажання кн. Коное для Фірера

БЕРЛІН, 4. III. — Голова японського уряду, кн. Коное, переслав на руки канцлера Гітлера таку телеґраму:

„З нагоди приступлення Болгарії до пакту трьох великодержав хай мені вільно висловити Вашій Ексцеленції мої найсердечніші побажання. Одночасно висловлюю мою велику радість з приводу великого успіху Німеччини на Балканах".

—o—

Премієр Філов дякує Фірерові

БЕРЛІН, 4. III. — Голова болгарського уряду Філов звернувся до канцлера Гітлера з такою телеґрамою:

„У хвилині, коли покидаю гостинну землю Великонімеччини, вважаю своїм обовязком переслати Вам, Пане Канцлер, мою найсердечнішу подяку за гостину, що з нею я зустрінувся. Я переконаний, що приєднання Болгарії до пакту трьох великодержав ще більше зміцнить приязні взаємини між Німеччиною й Болгарією. Вони причиняться до спільного добра обох наших народів".

Похорони короля Альфонса XIII.

РИМ, 4. III. — В понеділок перед полуднем відбулися похорони б. еспанського короля Альфонса XIII. Тлінні останки перенесено спершу до базиліки св. Марії, опісля до еспанської церкви Монсерато, де зложено їх під памятником Папи Борджія до часу, коли будуть перевезені до Еспанії. На похоронах були приявні, крім членів рідні, вся італійська королівська родина, дипломатичні представники при Ватикані і Квіринналі та керманич еспанської націоналістичної Фаланги. На домовині зложено вінці від Фірера, Мусолінія та Кавділя (ґен. Франка).

Признаються до втрати контрторпедовця

БЕРЛІН, 4. III. — Дня 27 .II. німецьке воєнне повідомлення подало вістку про затоплення британського контрторпедовця німецьким скоробіжним човном. Тепер уже й англійська адміралція підтвердила згадане німецьке повідомлення. Німецький скоробіжний човен затопив тоді контрторпедовець „Ексмур". Це був корабель цілком нового типу. Суттєвою признакою кораблів цього типу є те, що вони не мають рур для викидання торпед. Зате вони виівнувані в дуже сильну артилерію, при чому відзначувалися величезною скорістю. Тому то вживали його для охорони морських транспортів. Він мав 900 тон містоти і біля 90—100 людей залоги. Мабуть всі моряки пішли на дно разом з кораблем, бо британська адміралція подає, що „родини членів залоги вже дістали повідомлення".

—o—

Новинки

КАЛЕНДАР

БЕРЕЗЕНЬ

5. Середа — Льва еп. Кат.
6. Четвер — пр. Тимотея.

— ДО ВІДОМА ЗАГРАНИЧНИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ видань „Українського Видавництва" в Кракові. Передплатники в НІМЕЧЧИНІ вплачують належність за наші часописи й видання на конто № 68.085 БЕРЛІН. — У ПРОТЕКТОРАТІ на конто № 78.513 ПРАГА. — Передплатники в інших краях повинні вистаратися дозвіл у девізовім банку на пересилку грошей на наше жирове конто в Еміссійнім Банку в Кракові. Інформації подають девізові банки на місцях. — „Українське Видавництво" в Кракові.

— ВСІМ, що замовляють у нас „ТРИЗУБИ" (відзнаки) хромові, подаємо до відома, що вони вже вичерпані. Маємо тільки тризуби жовті в ціні 1.— зол. за штуку. — „Українське Видавництво".

— СХОДИНИ СЕКЦІЇ НАРОДНЬОГО ЗДОРОВЛЯ при УДК-Краків відбудуться в четвер 6. березня ц. р. в год. 19.30, в домівці УОТ, Адольф Гітлер-Пляц 12/II, з рефератом Д-РА ХУДИКА п. з. „Проміння Рентгена в новітній терапії".

— ПОШТОВИЙ КУРС починається дня 20. березня 1941 р. Зголошені кандидатки, що одержать окремі повідомлення, зголосяться в УЦК, Відділ Праці й Суспільної Опіки, Зелена 26/7 в дні 18. березня ц. р. в год. від 9—13 і 15—18. Вступний іспит на пошті в дні 19. березня ц. р. Зголошення у спізненому речинці не будуть розглядані. — Український Центральний Комітет, Відділ Праці й Суспільної Опіки. 1-3

— НА ФОНД ЗИМОВОЇ ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНТСТВУ зложили в золотих: УДК Ченстохова — збірка з нагоди »Щедрого Вечора« — дохід з буфету 24.22, пп. Бухенгайм 50, Чмакін 25, Гермак 20, Бялзецька 15, інж. Шматера 14.30, Рудаківська 10, Мицько 9.30, Клепачівська 9, Басенко 8.75, Мизюкова 8, Стрихулець 2, УДК з власних фондів 40. Разом 235.57 зол. Хто черговий?

— ХОЛМ У 70-ТІ РОКОВИНИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ. Дня 14. лютого зустрічав достойно Холм 70-ті роковини уродин найбільшої української поетки. Святкування відбулось з ініціятиви Дирекції Народнього Театру, УОТ, в Холмі під проводом Назара Обідзінського. На прибраній сцені театральної салі Технічної Школи завішено на синьому тлі портрет Лесі Українки. Першу точку програми виконав Василь Штуль, який у змістовому рефераті накреслив сильну сильветку поетки на тлі кволої української суспільности XIX. і початку XX. століття та вказав на особливу вагу ідей Лесиних творів під сучасну пору. Згодом деклямував поезії Лесі — Богдан Обідзінський. У другій частині свята виставив Народній Театр холмського УОТ під дирекцією Н. Обідзінського драму Лесі Українки „Бояриня". — Б. Хома.

— НАЦІОНАЛЬНА ОРХЕСТРА В ХОЛМІ. Секція Українських Военних Інвалідів при УДК в Холмі організує національну орхестру, що потрапила б репрезентувати українську музику в Холмщині. Справу організації та ведення орхестри Секція доручила капельмайстрові (й композиторові) Олександрові Головкові. Вже є декілька музик і деякі інструменти. З метою розширення справи, Секція закликає все нові сили, які повинні зголошуватися на адресу: Холм, Коперника 19, до голови Секції Інвалідів (особисто чи листовно), подаючи відомості: на яких інструментах грають, вік, освіта, родинний стан, яку можуть прийняти працю. Всі члени орхестри дістануть працю.

— СЕЛО — ПРИКЛАДОМ ДЛЯ МІСТА. Представники села Ялин, пов. Сянік, зложили з білянсової надвишки місцевої кооперативи в УДК в Сяноці 50.— зол. на цілі УДК, 25 зол. на допомогу українському студентству, і 25 зол. на українських інвалідів. Крім того на одним селянським весіллю зібрано 14.50 зол. на допомогу українським студентам. Це добровільне оподаткування себе — направду, справа великої ваги, коли візьмемо під увагу те, що село Ялин є вже майже на мішаній українсько-польській території й що селяни самі вбогі. Цей шляхотний і гідний признання почин наших селян — це, направду, дуже радісне явище і може послужити за приклад для міської інтелігенції та взагалі для всіх тих, що не звертають на село належної уваги.

ВЕЛИКИЙ ЗЕМЛЕТРУС У ГРЕЦІЇ.

АТЕНИ, 4. III. — Місто Ляріссу навістив у суботу катастрофальний землетрус. Занотували 6 більших струсів. 10.000 осіб опинилося без даху на головою. Поміж знищеними будинками є й будинок поштово-телеграфічного уряду. Сильні підземні удари відчули мешканці місцевости Міссолюнгі, а удари відчули мешканці Солуня, але вони не спричинили ніяких шкід.

—o—

З відчитової салі

Д-р Дрешер: Повстання й упадок Польщі

В рямцях викладів Німецької Освітньої Станиці у Кракові д-р Герберт Дрешер, що 4 літ був головним референтом польських справ у закордонно-політичному уряді НСДАП, виголосив 3 відчити про повстання, 20-літнє існування й упадок польської держави.

Прелегент у незвичайно цікавій формі, переплітаючи цитатами з історичних документів, зясував причини упадку шляхотської Польщі. Опісля пригадав змагання поляків до відбудови польської держави перед і підчас світової війни, ролю легіонів Пілсудського та створення версайської Польщі.

Далі прелегент зясував ролю Дмовського з його домаганнями прилучити до Польщі якнайбільше непольських земель. На заході прилучено до Польщі великі простори з переважаючим німецьким населенням. Хоч плебісцит на Шлеську випав на користь Німеччини декуди у 97%, одначе після довгих переговорів і багатьох терористичних актів поляків в 1922 р., велику частину Шлеська віддано Польщі. Також на Сході пересунено кордони далеко поза етнографічні границі, обсаджено Західню Україну. Польща мала в пляні зайняти цілу Україну, одначе після війни з СССР устійнено східній кордон щойно в 1923 р. Повстала польська держава, велика на карті, але штучно створена, що скоро виявилася нездібною до життя. Бо на початку існування Польщі була версайська кривда.

Міліони людей прилучено до Польщі, зовсім не питаючись їх про те. На 35 міліонів населення Польщі в 1939 р. було більше, ніж третина неполяків: 7 міліонів українців, 3.5 міліона жидів, 1.2 міліона німців, 2.5 міліона білорусинів, дальше біля міліона литовців, росіян, чехів і ін. Польща була державою національних меншин і повинна була вести розуму меншинну політику, до чого зобовязував її версайський договір. Одначе Бек виповів 13. вересня 1934 р. меншинні договори. Всі неполяки були громадянами 2. кляси, що сповняли всі обовязки, одначе не мали ніяких прав. Дальше прелегент представив пекло, яке пережило 1.2 міліона німців у Польщі. Виселювання, вивласнювання, ославлена прикордонна смуга, переслідування всіх німецьких організацій, шкіл, преси, церкви і т. д.

Також усі інші нац. меншини пережили в Польщі пекло переслідувань. Згадати хоч би ославлену »пацифікацію« в 1930 р., коли польські карні відділи покарали 700 українських сіл за те, що в 172 селах спалено польські стирти зі збіжжям. Польський садизм ішов так далеко, що скатовані жінки, яких чоловіків побивано, мусіли кидати цвіти під ноги польським воякам і поліціянтам. Українські селяни мусіли окремим письмом »дякувати« польському урядові за пацифікацію... Ухваленого соймом закону про автономію Східньої Галичини ніколи не ввели в життя. Польща своєю меншинною політикою сама собі викопала гріб.

Хоч 70% населення Польщі творили селяни, ніякий польський уряд не зайнявся долею 20 міліонів селян. Парцеляцію переводили тільки з політичних мотивів. Відсунення селян від державного життя, що було одною з головних причин упадку Польщі у 18 ст., причинилося також і до заломання Польщі в 1939 р.

Молодь і робітники належали до опозиції. Уряд не розвязав також жидівської справи. Не слід забувати, що жінки польських достойників були жидівками, між іншим друга жінка Пілсудського, премієра Складковського, мін. Косцялковського та інших. Жиди займали були в Польщі багато впливових становищ. Хоч »ендеки« вели боротьбу з жидами погромами, биттям шиб і т. п. вчинками, та це не розвязувало справи, бо половинні засоби тут не вистарчали.

Польський уряд не мав підтримки громадянства, переслідував меншини, відсунув від політичного життя більшість свого народу, молодь була в таборі опозиції, жиди підтримували уряд так довго, доки він сповняв їхні бажання. За урядом стояли тільки частина урядництва й армії, магнати, великі землевласники, директори державних підприємств. Жінки високих урядовців, м. ін. родина президента, ширили деморалізацію своєю протекційною системою.

Ні ББВР, ні ОЗН не зумів обєднати народу біля уряду. Домагання заморських кольоній, розбудова Гдині, залежність від закордонного капіталу, закордонна політика — вказували на нездорові відносини в Польщі, що занедужала на »моцарствовість«.

Хоч Пілсудський підписав договір про ненапад з Німеччиною 26. I. 1934 р., одначе по його смерти Ридз-Сміглий і Бек повели зовсім іншу політику, що довела до війни й упадку Польщі. Польські провокації дістали належну відповідь від німецького війська, що в коротких днях зліквідувало польську державу.

Так скінчила своє існування Польща, що не була ні демократичною, ні авторитарною державою, ні Сходом, ні Заходом, що була побудована на кривді, що переціннювала свої можливості й здібності, що більше хотіла, як могла. Впала держава, що будувала своє життя коштом Німеччини, замість жити з нею в сусідській згоді. Версайська Польща вже ніколи більше не повстане.

Ці виклади д-ра Г. Дрешера проаналізували вичерпуюче головні хиби польської держави та виявили всю штучність і нежиттєвість цього версайського твору. Добірна публика нагородила прелегента рясними оплесками. **І. Д.**

Короткі вістки

— МІНІСТР. Д-Р ГЕБЕЛЬС відкрив промовою в неділю 2. III. у Ляйпцігу весняний ярмарок 1941 року у приявї численних закордонних достойників, представників 6.500 німецьких і закордонних фірм з 20 держав.

— ПАПА ПІЙ XII. прийняв на авдієнції німецьких та італійських вояків. Папа промовив до німецьких вояків по німецьки й висловив своє вдоволення з цього приводу, що вони відвідали Ватикан.

— НІМЕЦЬКА ПОЛІЦІЯ в Амстердамі зліквідувала тайний жидівський клюб. Між жидівськими бандитами й поліцією прийшло до боротьби. Німецька поліція зробила нешкідливими всіх бандитів. Кількох із них застрілили, кількох ранили, інших заперли у вязниці.

— З ЕСПАНІЇ повідомляють, що англійці захопили дві французькі помічні кораблі „ПМЛ 13" і „Лоріян". Оба кораблі відіслали до Гібральтару.

— АНГЛІЙСЬКА королева-мати Марія, жінка покійного короля Юрія V, вже перебуває в Канаді. Разом із бабкою переїхали до Канади також і обі донечки англійського короля Юрія VI-го. Згадані члени королівської родини виїхали разом із Гелифексом, що став амбасадором Англії в Злуч. Державах. Мабуть тому подорож Гелифекса була окутана такою тайною.

— З ДОРУЧЕННЯ Папи Пія XII-го папський нунцій у Мадриті склав 30.000 песетів на допомогу жертвам катастрофи у Сантандері. Крім цього доручив ще раз скласти вислови співчуття.

— ШВАЙЦАРСЬКИЙ генеральний штаб подає, що інтерновані в Швайцарії поляки будуть покликані до служби праці. Вони працюватимуть у хліборобстві.

— АНГЛІЙСЬКА пресова агенція Ройтера повідомляє, що англійський мін. закорд. справ Іден мабуть не відвідає Атен.

— ЗАШТРАЙКУВАЛИ американські робітники у великих фабриках сталі Лекевена у Бефело. В тих заведеннях працювало 14.000 робітників.

— РЯД МІСТ у Південній Америці дістало повідомлення від англійських фірм, що вони не можуть виконати прийнятих вже замовлень на машини й запасні частини, бо не стає сировини.

— БЕЛЬГІЯ мала ще в серпні 1940 р. 500.000 безробітних. Сьогодні те число зменшилося до 200 тисяч. До зменшення безробіття причинилася праця над відбудовою краю, збільшений рух у копальнях та виїзд багатьох бельгійських робітників на роботи до Німеччини.

ВЕЛИКІ УСПІХИ ЯПОНСЬКИХ ВІЙСЬК У СЕРЕДНОМУ КИТАЮ

ТОКІО, 4. III. — Японська пресова агенція Домеї повідомляє з Ганкав: Головне командування японських експедиційних відділів у Китаю повідомило, що дві чункінські армії, що ними командують ґенерали Тан, Емпо і Сун Лінхун, потерпіли у боях з японцями впродовж січня і лютого поважні втрати у провінціях Гонан і Гупей. Китайські війська втратили 25.000 вбитих, з цього 16.000 у провінції Гонан. До японського полону попало 2.197 китайців. Японські війська здобули 152 скорострілів, 54 гармат, 4.951 крісів та 1,480.000 муніції.

—o—

З українського життя

КРИНИЧЧИНА.

УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ В НОВОМУ САНЧІ.

Новий Санч — сьогодні осідок Крайсгавптмана й багатьох державних урядів, де працює доволі багато українців: у прокуратурі й суді, у вязниці, уряді праці й т. д. Та, на жаль, найважніший пост у Крайсгавптманшафті (Повітовому Виділі), де найбільше можна впливати на життя повіту, до сьогодні чомусь необсадженний ніодним українцем. Від коли українським повітовим осередком стала Криниця, Новий Санч обмежився скромно з ролі вогнища українського життя за Польщі — до делегатури, що має й сьогодні почесну й важливу ролю: гуртувати українців, розпорошених по польських місцевостях, як: Старий Санч, Ліманова, Грибів і т. д. Українська кольонія в Новому Санчі споєна міцно духово довкруги української церкви, що обєднує не тільки вчорашніх українців, але й нових, себто таких, що з розвиненням польського обману й душевного насилля, завертають сьогодні до віри й мови своїх предків. Це дуже радісний обяв, що деякі спольщені родини в Новому Санчі горнуться щирою душею до українства, української нації й віри, звільнившись з варварського насилля польського окупанта. Це безумовно невідхильна історична справедливість і зов крови.

Все зорганізоване українське життя скупчується сьогодні в Українському Освітньому Товаристві, що засноване недавно на місці філії „Просвіти", що має вже свою скромну історію й добру традицію.

Від упадку Польщі зросла не тільки праця філії „Просвіти", але піднеслася й дуже посилила праця місцевої читальні „Просвіти", головним чином завдяки новому проводові; всю працю очолює начальник вязниці Ярослав Пришляк, що знаний як довголітній просвітянський організатор і довголітній „мешканець" польських Береза і тюрем.

Крім циклю рефератів, звичайних і святочних сходин членів, Новий Санч брав активну участь у всіх окружних імпрезах у Криниці зі своїм гарним хором, під орудою інсп. Р. Левицького, та дав і в себе низку імпрез: академію в честь сл. п. Біласа і Данилишина, вечір св. Миколая для дітей, сходини 22. І. і 29. І.

Традиційним звичаєм влаштував Новий Санч і цього року просфору, в суботу 15. II. ц. р. В прекрасно прибраній салі старого дому „Просвіти" (біля церковці) зібралося ок. 100 молодих і старших громадян. Були й ті „старі", тутешні, й ті „нові", молоді, заслужені сеніори й досі незнані нові працівники, робітники й інтелігенти, всі в рідкому в нас дружньому співжитті й родинній атмосфері. Були й українці зі Старого Санча, Ліманової, Грибова й ін. Це завдячує Новий Санч тактові й наскрізь суспільницькому підходові голови УОТ, начальникові Ярославові Пришлякові. Просфору посвятив і поблагословив парох Нового Санча, о. В. Кузьма, що й сказав притому кілька слів бажань. Дальше виголосив щире й глибоке слово голова УОТ, нач. Пришляк, і прокуратор М. Пасічинський, який згадав, що з жалем працює свого доброго співробітника, нач. Пришляка, що відходить до Криниці, до Союзу Укр. Кооп. Коляди й національні пісні та продукції хору ревелерсів Н. Санча переплітали ці промови й добру — як на сьогоднішні часи — вечерю, приладжену неструдженим Комітетом Жінок, що їм влаштували гості заслужену овацію. Після просфори відбулись товариські забави.

Ярд-

ЯРОСЛАВ — КОНЦЕРТ СОЛІСТІВ.

Старанням УОТ у Ярославі відбувся 16. лютого ц. р. концерт солістів, у якому взяли участь **Н. Ярка** (сопран), **О. Грицик** (баритон), **В. Чижик** (скрипка) та **Витвицька-Сливинська й Грицикова** (форт. дострій). Програму виконали, стилево доволі добре підібрані, твори українських, німецьких та італійських композиторів.

Ліричний сопран п. Ярківної має гарну краску та широкий обем тонів. По добрім вишколенні могла б п. Ярківна стати непересічною співачкою, бо має до цього всі дані. Баритон, п. Грицик, виявзався із свого завдання найкраще в оперових аріях (Верді), що були добре вивчені та музикально опановані. Голос його добре поставлений та зрівноважений, хоч без виразної краски. Українським пісням (Лисенко-Лопатинський) присвятив співак мабуть менше уваги, тому й пройшли вони без належного враження, хоч („Ой, Дністре" та „Безмежнеє поле") це одні з найкращих сольоспівів Лисенка. „Дер Вандерер" Шуберта голосово зовсім не підходить співакові, тому й не віддав його яксід. Дикція замало виразна, вимова в німецьких піснях не-німецька. Скрипак, п. Чижик, грає музикально, має гарний, повний і чистий тон. Шкода тільки, що не підібрав собі живішої програми, бо ані в концерті Віотті, ані в двох інших творах (Ернефельд і Приссо) не мав змоги виказати більшої техніки, що у скрипаків все ж таки грає замітну ролю. В дуеті Нижанківського „Минули літа" — сопран-скрипка, скрипка ховалася місцями за сопрана, хоч обі партії у цій пісні є майже повновартні. На закінчення програми відспівали п. Ярківна і п. Грицак дует Нижанковського „Люблю дивитись". Публика виповнила салю б. „Сокола", даючи цим доказ, що концерти в Ярославі побажані та мали б усе великий успіх.

О. З.

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/16 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.": Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередню адресу.

ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини чеками нашого видавництва на Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва" Postsparkasse Prag 78.513. Курс 1 нім марки 2 злоті; 1 чеської корони 20
При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати читку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел. 230-39.
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79